

SLOVENEČ.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejeman velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.

V administraciji prejeman, velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto. Posamezne številke veljajo 7 kr.

Naročnino in oznanila (inserte) prejema upravništvo in ekspedicija v „Katol. Tiskarni“ Vodnikove ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvenem nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 271.

V Ljubljani, v soboto 25. novembra 1893.

Letnik XXI.

Iz državnega zbora.

Dunaj, 24. novembra.

Razdvoj slovenskih državnih poslancev

se je sinoči dovršil. Ob 4. uri popoldne se je bilo zbralo vseh 13 slovenskih zastopnikov, da so nadaljevali pretresanje političnega položaja. Eni so trdili, da se od nove vlade za Slovence ni nadejati ničesar ker bode morala plesati, kakor ji bosta godla Plener in Wurmbrand, ter so zaradi tega zahtevali takojšnji brezpogojni izstop iz konservativnega kluba; zopet eni so povdarjali, da se zdaj pač še ne more soditi kako bode novo ministerstvo Slovencem nasproti ravno, ter so priporočali, toliko časa z izstopom iz kluba počakati, da se pokažejo vladna dejanja. Če bi imeli Slovenci vse, česar za duševni in gmotni napredek potrebujejo, bi si smeli njihovi poslanci za kratek čas dovoljevati brezpogojno opozicijo. Ker pa tega še ni, hoteli so, da naj se najprej novo ministerstvo pripravi k jasnemu odgovoru na ponovljene mu gmotne in duševne tirjatve slovenske. Od tega odgovora ki se ne sme dolgo odlašati, naj bode odvisno daljno postopanje slovenskih zastopnikov nasproti vladi in koalicijskim strankam. Ako bi bil ta odgovor nepovoljen stopijo tudi oni takoj v opozicijo. Ob enem so pa tudi povdarjali, da se slogi slovenskih poslancev na ljubo brezpogojno podvržejo sklepu večine svojih slovenskih tovarišev. Poslanec Nabergoj stavil je v tem smislu celo formalen nasvet; ali ker je dr. Ferjančič ugovarjal, da se takemu sklepu nikakor ne podvrže, ni prišlo do nobenega glasovanja.

Med tem so prišli dalmatinski poslanci Klaič, Borčič, Bulat in Šupuk, ker je bilo za 5. uro napovedano skupno posvetovanje slovenskih in hrvatskih poslancev. Dalmatinski poslanci zagovarjali so brezpogojni izstop iz konservativnega kluba in predložili v podpis že prej pripravljeno izjavo, s katero načel-

niku konservativnega kluba naznanjajo svoj izstop. Ta izjava se glasi:

Ekscelence! Jemljemo si čast, Vaši Prezvzišenosti naznanjati, da z ozirom na sedanji politični položaj izstopimo iz kluba, kateremu na čelu je Vaša Prezvzišenost, in ob enem prosimo, ta naš sklep sporočiti častitemu klubu. Dovoljite itd. ...

Dunaj, 23. novembra 1893.

Razun gori omenjenih dalmatinskih poslancev podpisali so to izjavo Ferjančič, Kušar, Nabergoj, Gregorec, Coronini Alfred in Gregorčič.

Drugi slovenski poslanci, ki so bili v absolutni večini so izrekli, da se za sedaj še ne morejo pridružiti temu koraku, ker nečejo s prenatrženim sklepom v nevarnost spravljati domovinskih interesov. Ti poslanci so: Globočnik, Klun, Pfeifer, Povše in Šuklje iz Kranjske, pa Robič in Vošnjak iz Štajerske.

Kakor poročajo današnji listi, osnovali so izstopivši jugoslovanski zastopniki novo parlamentarno skupino, ter si za načelnika izbrali dr. Klaiča, za namestnika pa dr. Ferjančiča.

Ob 7. uri zvečer sešel se je konservativni klub k pretresanju političnega položaja. Pred razgovorom prečita načelnik grof H o h e n w a r t prej omenjeno izjavo deseterih dalmatinskih in slovenskih poslancev s katero mu naznanjajo svoj izstop iz konservativnega kluba, ter pristavlja, da je izstopil tudi tirolski poslanec pl. Zallinger. Konservativni klub šteje po odpadu omenjenih enajsterih poslancev zdaj še 55 članov, namreč 24 nemških konservativcev, 18 velikih posestnikov čeških, 8 slovenskih poslancev in 6 Bukovincev.

Pri obširnem razgovoru o političnem položaju nasvetoval je baron Dipauli naslednjo resolucijo: „Konservativni klub šteje si v tem prevažnem trenutku v dolžnost, javno izreči, da se neprestano drži svojih verskih, političnih, narodnih in gospodarskih

načel in da je le v tem smislu pripravljen podpirati vlado“.

Poslanec Šuklje predlagal je še drugo resolucijo, katera se glasi:

„Konservativni klub izreka, da se neomahljivo drži ustavno zagotovljene ravnopravnosti vseh avstrijskih narodov, in hoče vse sile napeti, da se ta temeljna pravica avstrijske ustave temeljno izvrši.“

Obe resoluciji sta bili jednoglasno sprejeti.

Odpad hrvatskih in nekaterih slovenskih poslancev je v poljskem klubu napravil slab vtis; pa tudi mladočeški klub ni povsem zadovoljen, prvič zato ne, ker niso izstopili vsi jugoslovanski poslanci, in drugič jim tudi to ni prav, ker odpadli Jugoslovani poudarjajo, da ne stopijo v opozicijo, ampak se ločijo le od konservativnega kluba in si pridržujejo prosto roko. Bomo videli, koliko časa in s kakim vspehom?

Razkolniki v Trstu.

Iz Trsta 20. novembra.

V zadnjem času se mnogo piše po slovenskih časnikih o novodobnih pristopih Slovencev k razkolni srbski cerkvi v Trstu. Pisec teh vrstic dobro pozna tržaške razmere, saj Slovencev v Trstu ni videl le v obraz, temveč je pogledal tudi v njih duševno življenje. Premotrimo nekoliko tržaške razmere, v katerih živi toliko ljudij, ki so prišli z dežele in v kratkem času se malone popolnoma izpremenili.

Mislimo si moža, rojenega na katerem koli kraju na Primorskem. Doma živi pošteno, zvest je svojemu rodu, zvest svojemu Bogu; kakor druge dolžnosti, opravlja tudi dolžnosti, ki mu je naklada sv. cerkev. Mož pa občeje s Trstom, večkrat pride tja po opravkih in začenja poznati življenje v mestu. Poloti se ga želja, da bi tudi on prišel v Trst in tamkej lažje služil denar bodisi s tem ali

LISTEK.

Pismo.

Gospod vrednik!

„Chevaleresque“ in s finimi manirami stopila je pred državni zbor nova vlada, prav kakor se spodobi visokorodni aristokratinji. Odprla je usta le na pol in govorila je medeno-sladko in zapeljivo. Demonstrativno ponašala se je s svojo lepoto. Ne brez vzroka. Njen ženin, s katerim se misli poročiti po modi koalicijskega zakona, jej še ne zaupa popolno. Triglava bi tega ženina najprimerneje imenovali, ta trojni koalicijski klub. In ženinu s tremi glavami se je težko odločiti za nevesto z jedno samo glavo, to vé pač vsakdo, tudi tak, ki se sam ni nikoli ženil.

S „parfumom jutranje rose“, ki se ponuja po lekarnah, odičena, napovedovala je nova nevesta zarjo boljše bodočnosti, le jedenkrat samo zagrozila se je onim, ki so njo izvoljenko zavrgli, še predno so jo poznali ter smrtni boj napovedala „zakonski mir rušečim elementom“. V tem trenutku, in sicer jedinem, zdelo se je, da ima ona v sebi tudi iskro življenja.

Žal, da vspeh njenega prvega „deviškega“ nastopa ni bil v nobeni razmeri z naporom in sijajem, s katerim je nastopila. Sicer ni bilo najhujše

za-njo, da so jo takoj neljubo napali manjši tekmeči Triglavovi, družega tako ni mogla pričakovati od njih, a hudo ji je bilo, da je njenim lepodonečim frazam klanjala se le jedna glava Triglavova, glasno pritrujoč slovesnim izjavam, dočim sta bili drugi glavi Triglavovi mirni in nemi, kakor okameneli. Ta hladnost, in to v dobi zlate zaroke, po mojem seveda nemerodajnem mnenju ne obeta nič dobrega za koalicijski zakon.

Da Vam naravnost povem: Odkritosrčna se mi ni zdela nova nevesta pri svojem prvem ogovoru. Tudi sicer je popolno zatajila naravo neveste. Kako preračunjeno je govorila, kako točno je zmerila, kaj sme povedati in kaj mora zamolčati. Vsakdo je precej lahko opazil, da se tu ne sklepa zakon, kakor ga narekava ljubezen, marveč da se gre tu za zakon, kakoršnega narekavajo medsobojne koristi, imenovati bi ga smeli: „zakon contra coeur!“

Kako vse drugače iskala je v zadnjem času po listih — sedaj ne več nenavadnem potu — svojega ženina mlada Japonka! Berite: „Mlado dekle se želi omožiti. Dekle je zelo lepo, ima rožnati lici, kateri obkrožajo temni kodri. Obrvi njeni kažejo podobno polumeseca, usta njena so majhna in ljubka. Tudi je zelo bogata, bogata dovolj, da bi ob strani svojega izvoljenca po dnevu občudovala cvetice, po noči pa opevala zvezdice na nebu. Mož, katerega bi izvolila, mora biti tudi lep, mlad in omikan ter pripravljen, z njo počivati v istem grobu.“

Kaj ne, gospod vrednik, kako pesniško se izraža ta mlada Japonka in pri tem je vendar tako trezna, da misli na grob v trenutku, ko se sicer najraje pozablja. — Saj nova dunajska nevesta ni ničesar spregovorila o grobu. Toda na Japonskem vladajo druge šege, kakor v moderni Evropi!

Kaj da bode Triglav storil, to mi danes še ni znano, le toliko vem, da bo vlada tudi z Dvoglavom zadovoljna, ako ji Triglav odtegne roko, in zato bode najbrž konservativni trojček tolažil se, kakor se je nekda Lasker, ko se je šlo za zvezo Bavarske s Prusijo. Bavarska si je namreč tedaj pridržala razne važne pravice in je stavila trde pogoje. Dejal je: „Grdo je dekle, pa vendar je treba vzeti zakon!“ — Sila kola lomi!

Nepolitična politika, to je geslo nove vlade, s katerim upa zbrati okoli sebe — nepolitične politike. Dobro bi morda bilo našim politikom uprav v sedanjem „kritičnem“ času, študirati poglavje iz politične kemije. Vsekakor bi ne škodilo, podrobneje seznanjati se z atomi, iz katerih se mogó sestavljati zdrava, za življenje sposobna politična telesa. — Sploh pa ne pozabimo reka, da „od politike umiramo, od dela pa živimo in vladamo. — C'est par le travail, q'on régne!“

Ne vem, gospod vrednik, ste li opazili, kako je govoril minister Plener v levičarskem klubu. Rekel je med drugim, da naj se levica vadi vsaj za začetek v politični potrpežljivosti. Ver-

onim pravilom, četudi bi bil le težak. Sklep je kmalu storjen, mož se odpravi v Trst.

Slovenec je, brati in pisati zna; kmalu dobi tovariše in ti ga seznanijo še bolj s tržaškimi razmerami. Vpiše se v „delavsko podporno društvo“, ki ima sicer blag namen ali se nič ne ozira na versko-nravno stran svojih udov. V „delavskem podpornem društvu“ ima na razpolago dosti časnikov, dosti ljudij, ki jih prebirajo, in iz njih srkajo svojo hrano. Žal, da se ravno v teh časnikih, katere prebira slovenski delavec v Trstu, govori dosti o narodnosti, a premalo o Bogu. Vera, katera je bila prej živa, vedno bolj umira v srcu delavčevem, iz časnikov si je vstvaril strašilo češ: vse nas Slovence zatira, vse nam jemlje naše pravice, tudi cerkev ni drugačna. Po glavi mu rojé izrazi za duhovščino katere se je naučil iz „Slovenskega Naroda“, proti cerkvi izrazi iz „Slovanskega sveta“, iz „Edinosti“ in „Soče“ članki proti duhovščini i. t. d. Je li potem čudo da ugasne polagoma vera v takem človeku in da mrzi vse, kar mu velevalo krščanske dolžnosti? Ali ne vidimo vsakdan v Trstu, kako politikuje prosti delavec in preresetuje najtežavnejša politična vprašanja? Ga li ne vidimo, da je poln publih fraz, zajetih iz časnikov? Pa mu reci človek, da on ni za tako visoke stvari, odreže se ti tako, da mu nikoli več ne boš upal ugovarjati. On ve vse, on sme kritikovati vse naredbe, najprvo cerkvene. „Cerkev nas zatira, cerkev nas latinizuje i. t. d. rada bi nas ugonobila, mi pa se ji ne damo“.

Tako je politikovanje moža, ki ves dan dela zvečer pa modruje s svojimi tovariši in rešuje najtežja politična vprašanja. Vera je sedaj potisnena v stran, on je le narodnjak in človek, kojemu ne pride nihče do živega. More pa imeti kako prepričanje? Studiral ni, ne pozna zgodovine ne drugih ved, svojo učenost si je pridobil le iz časnikov površno, vsakdanje.

Sedaj je zmožen za vse, trka na svojo narodnost, pri tovariših je priljubljen kot zvest narodnjak, kojemu le še cerkev odreka bogoslužje v materinskem jeziku. V Trstu se tudi temu opomore, hajdimo v razkol k srbskemu popu!

To je zgodovina slovenskega delavca v Trstu. Ako kdo pristopi k drugi veri, vedeti mora zakaj, in ako pristopi, mora, po pametnih človeških mislih, iz prepričanja. Ali smo pa našli pri takih ljudeh le eno samo temeljito prepričanje? Niti ob belem dnevu z lučjo ga ne najdeš!

Zakaj pristopajo pa v Trstu delavci ali ljudje iz nižjih slojev prebivalstva k razkolni cerkvi? Zato, ker ljudem iz višjih krogov moramo vender le prisoditi, da delajo po prepričanju in zdravem razumu in vedo, da jih razkol ne bo nikoli privedel do cilja.

Naj mi nihče ne zameri: Slovenskemu delavcu, ali bodisi komurkoli iz nižjih krogov, treba je poleg narodnosti tudi žive vere, in ta se v Trstu premalo goji. Da je delavec trden v narodnosti, zato skrbe časniki in društva, v verskem prepričanju bi ga utrjevala cerkev ali to sovraži. Trebalo bi mu društva,

v katerem bi se katerikrat govorilo o veri in bi se počasi utrdil v njej ter dobil pravo versko prepričanje. Tacega društva za slovenskega delavca pa v Trstu ni. Naj se mi ne zameri kar sem pisal o „delavskem podpornem društvu“. Ono pomaga delavcu in ga podpira v zdravju in bolezni in mu stori veliko dobrega; najvažnejše svoje naloge pa, utrjevati ga v veri, pozablja. Plesi, veselice, besede, predavanja utrjujejo delavca v narodnosti — „a prazno je delo brez sreče z nebes“.

Svobodna cerkev.

Z Goriškega, 13. novembra.

(Izviran dopis.)

Danes po kosilu dobim v roke „Rimski Katolik“ št. 4, in, kakor po navadi, začnem takoj brati. Na prvem mestu zagledam „Vera in politika“. Aha, sem si mislil, to bo nekaj. Začnem brati in berem, dokler celega članka ne preberem. Svojim očem nisem verjel, da veleučeni g. dr. Mahnič, razvpit kot nepraktičen mož, je oče temu praktičnemu in času primernemu spisu.

V tem članku je združena teorija s prakso tako, da ni mogoče očitati: Dr. Mahnič razpravlja samo teorijo. Dokazavši teoretično, da duhovnik mora dandanes se pečati s politikom, ki je tesno združena z vero, pozivlja z odločno in jasno besedo vse duhovnike na delo, na politično polje:

„Da, duhovniki moramo se vzdramiti iz one osodepolne letargije, v kateri se tako dobro počutijo „božji volki“, češ, svet tam zunaj naj se trže, jaz imam dovolj opravka na leci in v spovednici! Ne, tako govorjenje ni pravo, dandanes ni katoliško! Marveč na noge, ven v javnost, v politiko, k volitvam! Dopisujmo v politične liste; prežimo in opazujmo sovraga od vseh strani, kje bi zapazili kako ranljivo mesto, — sém merimo, da jih ranimo, da razkropimo njih vojsko na vse štiri vetrove, da jih osramotimo, uničimo!“

Tako more pisati le mož, ki gorí za prostost sv. cerkve, ki pozná krute paragrafe, s kojimi je obdana uboga cerkev v katoliški (!) Avstriji. Da, te besede so izrečene o pravem času in na pravem mestu. Še se dobé duhovniki, ki obsojajo direktno ali indirektno duhovnike, ki stopajo v javnost, v politiko itd., braneč svoje in sv. cerkve pravice, v veliko veselje liberalcem. Še se dobé duhovniki, ki ob času volitev se poskrijejo in „post fornacem“ sedé, zabavljajoč in kritikujoč brate, ki se trudijo, da bi v javne zastope prišli pravi možje, značajni katoličani, pravicoljubni in iščočí koristi svojih podložnih.

Zato pa z veseljem pozdravljamo izvrstni članek veleučene dr. Mahniča, ter iz dna srca smo mu hvaležni za duhoviti, teoretično-praktični umotvor.

Prečitavši označeni članek do konca, podám se urnih nog od sprehoda proti domu, da bi v roke prejel pero in v tem dopisu odduška dal svojemu navdušenju. Ali predno sem začel pisati, pogledal sem še naslov članka, ki za prvim sledi: „Zavor-

nica duhovne sile“, — spisan od dr. Pavlice. Kaj bo pa to? sem si mislil. Začnem tedaj čitati. No, ta je zopet zadel pravo, rekel sem sam pri sebi, čitajoč prve odstavke.

Prišedši v sredo članka, zapazil sem, da oba članka — dr. M. in dr. P. — sta v tesni zvezi, drugi spopolnjuje drugega.

Jedro obeh člankov je jedno in isto: „Svobodna cerkev“, — in to je, kar mi je potisnilo pero v roke.

Slavno vredništvo se še spominja, da smo na tem mestu v št. 120, meseca maja t. l., spisali dopis z vzglavjem: „Za svobodo cerkve“, ter med drugim rekli: „Katoliški listi v Avstriji zopet in zopet poudarjajo jedinstvo med katoličani. Toda zastoj! Pri takih okoliščinah in sedaj obstoječih razmerah med državo in cerkvijo — ne bomo doživeli prave jedinstvi, ni med samimi duhovniki, ni med duhovniki, škofi — in ljudstvom. . .“

Te naše besede potrjujejo oba označena članka, kar moramo s posebnim zadoščenjem zabeležiti. Učena pisateljica sta pokazala s temi spisi, da poznata prav dobro položaj, v katerem se nahajamo, in to je za javno delujoče može silno potrebno, ker drugače bi ves trud ostal brez sadú. „Conditio sine qua non“ za uspešno delovanje v javnem življenju, recimo, v politiki, je, dobro poznati bolezen, za katero bolehamo katoličani v Avstriji. Najhujša rana na katoliške cerkve telesu je ta, da cerkev ni prosta, vsled česar se porajajo na celi črti najhujša zla, — sosebno pa cerkvena disciplina pri tem največ trpi. In, ali je mogoče zmagati v vojski — brez discipline?

Ker tedaj brez discipline ne moremo prodirati v vojski proti vse razjedajočemu liberalizmu, in ker do prave discipline ne pridemo, dokler bodo Kristusovo nevesto, sv. cerkev, zlorabili kot dekle framasonov in liberalcev, zato treba v prvi vrsti delati ter v boj stopiti za svobodno cerkev.

To je glavno vprašanje, na katero bi bilo treba odgovoriti.

Veleučeni gosp. dr. Pavlica je v svojem spisu opustil odgovor na to vprašanje, pisoč tako-le: „Vprašanje pa je, kako naj si duhovno starešinstvo pomaga, da reši svoje moštvo in čast? O tem ni lahko zapisati jasne besede. Izvesten avstrijski pisatelj nas je opozoril: „Kdor bi hotel že zdaj delati za svobodo sv. cerkve, njega bi zaprli.“ No, če že ne smemo delati, smemo vsaj misliti o svobojenju, in po državnih postavah smemo tudi pisati in govoriti (str. 398); dalje na str. 399: „V obče pripravljajmo, kakorkoli moremo, javno mnenje za svobodo katoliške cerkve.“

Dobro! Pripravljati moramo javno mnenje za svobodo katoliške cerkve. Kako pa? O tem nam dr. P. dolžuje odgovor in ga pričakujemo v jedni prihodnjih števil „Rimskega Katolika“.

Mi pa, dasi smo iz dežele pritlikavcev, ne imajoč velikih zmožnostij, skoro bi si upali že danes odgovoriti, če ne popolnoma, vsaj deloma. Na vpra-

jemite mi, da je pri meni s tem Plener vse izgubil na svoji veljavi. Hvalili so mi ga kot diplomata, a s temi besedami je pokazal, da v diplomaciji Plener ne sega do vratu niti ježu v basni: Lisica in jež. Ta ni nič govoril o politični potrpežljivosti vsaj za začetek, marveč se je lepo stisnil v kotiček, še le ko so se mu vremena zjasnila, tedaj začel je kazati, da je tudi on v jami. Zato se mi je jako čudno zdelo, da so nekateri listi primerjali Plenerja v ministerstvu z ježem v jami. Začel torej ni dobro in želeti je, da se tudi pozneje ne vživi v ježovo vlogo.

Najozbilneje zdi se mi gledé parlamentarnih razmer to, da nova vlada od nekaterih poslancev zahteva kot žrtev — brke, ponosne brke, nekaj izraz načelnosti in močnatosti. Morda si ni v svesti posledic, ki lahko zvró iz takih zahtev. Najbrže ne vé, kaj je nedavno storil sluga Adalbert Zajhovski svoji gospej na Dunaju. Okral jo je za 9000 gld., in sicer, kakor je sam na listek zapisal, predno je pobegnil, samo zato, ker je, vstopivši v to službo, na zahtevo svoje gospodarice moral si odrezati dati svoje lepe — brke! — S tako ozbijno stvarjo torej nobene šale!

Kakšna juha da se iz tega skuha, kdo bi o tem že danes sodil? Po mojih mislih bi bilo najbolje, ko bi iz tega ne bilo — nobene juhe. — Morda še ne veste, da je juha v zadnjem času izgubila pri strokovnjakih ves kredit. Vsaj profesor

Schweninger piše v nedavno izišlem zvezku „Bibliothek der gesammten med. Wissenschaften“, da juha nič ne velja, da je celó škodljiva. Evo njegovih besed: „Warum Fleischbrühe sehr berühmt und immer und allgemein empfohlen wird, bleibt uns umso unverständlicher, als der Nährwerth der Fleischbrühe minimal und durch die Wirkung ihrer Salze auf das Herz nicht unbedenklich ist.“ — Upam, da s temi besedami nikomur ne skazim apetita za nedeljsko kosilo.

O čudni juhi še nekaj. — Naznanili ste, gospod vrednik, da socialni demokratje izdajajo v Ljubljani svoj list, „Delavec“. Kar sem se jaz najbolj čudil, je bilo to, da se ta list tiska — v „Narodni tiskarni“. Na shodu socialnih demokratov v Ljubljani so namreč govorili, da je tudi slovenskim socialistom narodnost — deveta briga; dejalo se je, da so gledé verstva med verski in gledé narodnosti mednarodni. Tak je tudi list, ki se tiska v „Narodni tiskarni“.

„Delavec“ je že pokazal svoje roge ter prav debelo zabavlja zoper sv. očeta skoro v istem času, ko „Narod“, ki izhaja v isti „Narodni tiskarni“, brezmejno hvali sv. očeta ter zavija njegove besede in ž njimi Vas bombarduje. „Narod“ vpije vsaki dan: Narodnost je v nevarnosti!, a poleg tega izhaja v isti tiskarni „Delavec“, čegar vse je: Narodnost ni v nobeni nevarnosti, narodnost nam je — deveta briga! Zato se mi pa res čudno zdi, da

„Narod“, kateremu je taka družba sama ob sebi umevna, izjavlja svoje začudenje nad združevanjem nasprotnih strank v državnem zboru.

Kakor vidimo, dober želoдец veliko prenese, tudi postno in mesno juho skupaj, če tako bolje kaže. —

„Candide, secure!“ — To je grb barona Königswarter-ja, ki je nedavno umrl na Dunaju. „Pošteno in brez strahu“, to geslo priporoča Königswarter v oporoki tudi svojim sinovom, katerim je on pod tem geslom zapustil okoli 40 milijonov goldinarjev. In potem naj še kdo reče, da poštenost ne velja, da se ne splačuje še dandanes!!

Sedaj pa, gospod vrednik, nekaj posebej še za Vas. Gotovo je, da ste ponosni na svoje vredniško dostojanstvo; dobro je torej, da poznate svoje tovariše-vrednike drugod. Med njimi nahajajo se tudi pravi „ptiči“. Vsaj ob enem so listi pripovedovali zadnji čas nastopno „anekdotico“: V Kragujevcu izhaja že dalje časa tednik z naslovom „Sumadinski list“. V številki 46. čita se na prvi strani tega lista z debelimi črkami to-le naznanilo. „Zbog neizrek-ljive lenobe našega šefa-vrednika, gospoda Zrak-a, ki je od petka, 15. novembra, premenil dan v noč in noč v dan, t. j. da ponočuje in se raduje, po dnevu pa spi, izide današnji list sam na pol pole. — Administracija.“ — Človek bi mislil, da je kaj tacega mogoče le v — Ameriki, pa vidi se, da tudi Evropa neče zaostati za napredno Ameriko.

šanje, kako naj se pripravlja javno mnenje za svobodno cerkev; odgovorimo s štiribesednim stavkom: „Katoliški centrum v državnem zboru“.

S tem smo dregnili v sršenovo gujzdo, kaj ne? Ali mi to trditev vzdržujemo v polni meri, in od nje ne odstopimo niti za las. Jedinia rešitev za avstrijske katoličane in njih mater sv. cerkev — je odločno-katoliška stranka v državnem zboru. Dokler se ta stranka ne osnuje, zastoj je misliti na svobodo sv. cerkve. Naj reče kdo, kar hoče, dosti je cincanja in pomišljanja, in skrajni čas je, da se vzdigne katoliška stranka. Zamera gori ali pa doli, na levo ali na desno, vsakdo, ki le količkaj ljubi prosto cerkev in dosledno — prosti narod, mora hoté ali nehoté pritrditi britki resnici: „Takoimenovana konservativna stranka v državnem zboru ni katoliška stranka. — Punctum!“

O katoliškem centru pisal je že večkrat „Slovenec“, ali slovenski listi se niso odzvali, pač pa proti njemu pisali. Jediní „Rimski Katolik“ v štev. IV. lanskega leta je jasno povedal, da je treba osnovati katoliško stranko. Na strani 381. beremo: „Osnovati moramo (v Avstriji) javno katoliško stranko. Francija, Italija, Nemčija imajo dobro organizovane katoliške stranke, katoliška Avstrija — sramota! — nima je še! . . . Razmere nam nalagajo, nas pozivljejo, da si osnujemo katoliško stranko v javnem življenju, ker je ni še. V državnem zboru mora ta dobiti konkretno obliko ter od tu vplivati na postavodajalstvo in na prepored Avstrije. . .“

Tako piše načelni mož, goreč boritelj za svobodno cerkev in za moralno svobodo slovenskega naroda. Ali žalibog, do danes je njegov glas ostal „glas vpijočega v puščavi“.

V „Rimskem Katoliku“ leta 1892, stran 382, piše dalje: „Moj vzor je bil in je nemški katoliški centrum; kaj takega bi se moralo — seveda „mutatis mutandis“ z ozirom na posebne avstrijske razmere — osnovati tudi pri nas! . . .“

Oj, državni poslanci, ali ste slišali?! — Koliko časa boste še cincali in se pustili od kakega ministra za nos voditi?!

„Goriški prorok“ — kakor nazivljejo liberalci dr. Mahniča — pisal je v „Rimskem Katoliku“ že leta 1889 proroške besede: „Šest let Taaffejevo ministerstvo ali katerokoli od Taaffejevega duha — se ne bode več vzdrževalo.“

Ni še preteklo pet let, in res, — breznačelno Taaffejevo ministerstvo je padlo. Naj se pa zdaj rogajo liberalci, ki so, čitajoč ono leto gori označeno proročanje, norce brili z dr. Mahničem in s pridevnikom „prorok“ ga nazivljali. Tu mora se cela liberalna družba vkloniti veleučnemu dr. Mahničju, ki je vsled svojega načelnega razmotrivanja in iz njega izvajajočih logičnih zaključkov že toliko let poprej proročeval propad

šviga-švaga-ministerstva. Kakor je padlo „breznačelno“ Taaffejevo ministerstvo, tako bode padlo tudi sedanje, ker je osnovano po breznačelnem kroju.

Sestanek zedinjene opozicije.

Iz Zagreba, 19. novembra.

15. novembra je imela zedinjena opozicija svoj prvi veliki sestanek. Iz vseh krajev hrvatske domovine zbralo se je kakih 400 najodličnejših mož obeh dosedaj še obstoječih strank, namreč neodvisne in pravaške. Vseučilišni profesor dr. Brestyensky je razjasnil v temeljitem govoru cilj tega sestanka, ki obstoji namreč v tem, da dobi Hrvatska svoje naravno in državno pravo v okviru avstro-ogerske monarhije. Za pravice hrvatskega naroda hoče delovati zedinjena opozicija, ona zahteva svoje pravo, a sosedu pusti v miru ter jim noče v nobenem pogledu škoditi. S početka sta samo oba kluba priznala sporazumljenje, zdaj pa ste se imele izraziti obe stranki o tem postopku ter sami odobriti ta sporazumek, kar se je tudi zares storilo. V imenu neodvisne stranke se je za to zedinjenje izjavil dr. Amruš, a v imenu stranke prava Fr. Folnegović. Ta sporazumek pa se sastoji v sledečih točkah:

1. Sporazumno se ima delati za oživotvorenje naravnega in državnega prava hrvatskega naroda v okviru habsburške monarhije.

2. Složno se truditi za zedinjenje in neodvisnost vseh hrvatskih dežel.

3. Poskrbeti se ima, da se v državnem životu hrvatske kraljevine parlamentarne in liberalne vredbe uvedejo.

4. Z vso odločnostjo se je boriti, da se v novem javnem životu na Hrvatskem uvede jedino hrvatski jezik.

5. Obe stranke imate v dogovorih s strankami domačimi ali pa zunanjimi (v naši državi) složno in sporazumno ravnati.

6. Obe stranki se obvezeti kot taki in tudi za pojedine člane, da se ne bodete niti s katero vladjo, niti z njenimi zastopniki in posredniki, niti s strankami o teh dogovorih dogovarjali ali kaj sklepali brez privoljenja splošnega eksekutivnega odbora.

7. Izvedba teh sklepov se povezuje splošnemu eksekutivnemu odboru, kateri more dovoliti sodelovanje tudi drugim domoljubom, ki ne pripadajo nobenej omenjenih strank.

Ko so se te točke od vseh prisotnih domoljubov sprejele, sklenil je prof. dr. Brestyensky zborovanje tako-le: Delajmo v smislu sprejetih točk do skorega popolnega zedinjenja obeh strank, na slavo božjo, na slavo našega kralja in hrvatske domovine. Živio kralj Franjo Josip I.! Živila Hrvatska!

Ta sestanek narodni vladni stranki ni bil prav prijeten, kajti mislilo se je že, da z omenjenim sporazumkom obeh opozicij ne more biti pravega vspeha. Tako so vsaj pisali vladni listi od lanskega

leta, ko ste se opoziciji prvokrat zbrali, do danes. Ni ga bilo še tako nezatnega povoda, da ne bi bili ti listi prezirno pisali o sporazumku. Zdaj pa so vsled tega sestanka kar pobesnili. „Nar. Nov.“ pišejo članek za člankom proti opoziciji ter vse njihove sklepe smešijo na tako nedostojen način, da se je čuditi, kako mora uradni list sploh tako pisati. Posebno jih jezi točka o naravnem in državnem pravu Hrvatske.

Tukaj so pokazali možje, ki pišejo za ta list, da so jih že zdavnej zapustila vsa etična načela. Njim ni naravno prav nič, če nimaš moči, da je izvedeš. Hrvatska ni tako jaka, da bi mogla obraniti svoje naravno pravo, pa se mora zatorej kot slabeja podložiti sosedni Ogerski na milost in nemilost. Na tak način bi morali počasi izginiti vsi manjši narodi pred velikimi, a slednjič bi se tudi le-ti med seboj izjeli. Kam vendar zapelja ljudi strast in politična zaslepljenost! Pa tudi državnega prava nima Hrvatska drugega, razven nagodbe od leta 1868. A vprašamo privržence tega mnenja: Na katerem temelju se je vendar ta tolikrat naglašena nagodba med Ogersko in Hrvatsko sklenila, če ni Hrvatska imela nobenega historičnega državnega prava? Mislite li, da bi bila Ogerska Hrvatski pri sklepanju te nagodbe dala one povlasti, katere vi imenujete jedino državno pravo hrvatsko, da se niso hrvatski zastopniki, seveda slabo in ne dosti odločno, pozivali na državno historično pravo svoje domovine? Da niso Hrvati tega prava imeli, ne bi bili tudi nagodbe skleniti mogli z Mažari, kajti oni bi bili ž njimi tako jednostavno pomeli, kakor so s Srbi, Rumuni in Slovaki.

Drzovitost pa je gotovo največja od sodelavcev uradnega lista, ko pišejo: „Niti izbor Ferdinandov na Cetinu niti posebni prihvati pragmatičke sankcije ne utemeljuje samostalnega hrvatskega državnega prava. Onaj sabor nepravilno i sazvan i sastavljen ni bil legitimni zastopnik kraljevin Hrvatske, Slavonije in Dalmacije, a za Hrvatsko in Slavonijo velja samo pragmatička sankcija, ki je sprejeta na zajedniškem saboru ogersko-hrvatskem.“

Tako pisati more samo Mažar, a ne Hrvat, ki drži še nekaj do časti svojega naroda in do svoje zgodovine. Nepristranska zgodovina nas uči, da so imeli Habsburžani po smrti ogerskega kralja Ljudevita II., ki je padel v bitki pri Mohaču l. 1526, edini pravo na prestolje na Hrvatskem in Ogerskem, in sicer po državnem dogovoru od l. 1492 in l. 1515 med cesarjem Maksimilijanom I. in Vladislavom II., kraljem ogerskim. Na temelju teh dogovorov je zahteval unuk Maksimilijanov Ferdinand kraljevsko krono obeh kraljevin kot legitimen naslednik Ljudevita I. To so dobro znali na Ogerskem in na Hrvatskem ter so ga zatorej izvolili za svojega kralja proti oni stranki, ki se je izneverila Habsburžanom ter sprejela za svojega kralja od sultana podpiranega kandidata Ivana Zapoljo. Zdaj pa naj še kdo reče, da je taka pisava v uradnem listu domoljubna

Sploh pa je res, da treba vrednikom po mnenju opreznim biti na vse strani, kajti zadene jih marsikatera puščica, kateri bi se izognili, ko bi ne bili tako očitno zasajeni na svečnik. Vkljub temu pa se vedno lahko sklicujejo na rek: „Wer jeder bösen Zung' den losen Mund wollt' stopfen, — Nicht Zeit noch Hände fänd', noch Heu genug zur Pffropfen.“

O najnovejšem športu naših državnih poslancev na Dunaju, da namreč ložirajo v dveh klubih — seveda za jeden jih je preveč — celih 14! — o zakotnem radikalnem konventikelnu v Ljubljani, v katerem je dobil dr. Ferjančič svoj parlamentarni „Marschbefehl“, bi Vam imel še več sporočati, toda preglasno ni vselej dobro, torej za danes dovolj. Želim Vam le k sklepu, da v sedanjih nepričakovanih pasjih zimskih dnevih vršite kar najbolje svoj „officium boni viri“.

O—v.

Selska slika.

Učica od slavonske meje; spisal Janko Barle.
(Konec)

Vendar vrnimo se h kumu Mihatoviču. Doseljenci so večinoma siromašni ljudje, jedva z najpotrebnejšim preskrbljeni, pa tako mora večkrat Mihatovič posoditi svojo priliko, kar tudi od srca rad stori.

Bilo je krasno, pomladansko jutro, ko sem se vsedel na voz. Solnce se je tako ljubko smehljalo tam izza daruvarskih gor, vzdih je bil svež in

čist, naša vas polna življenja in vesel sem bil, da se vozim, pa še po tako svetem in vzvišenem opravilu. Bilo se mi je voziti skozi celo domačo vas, še le na koncu okrenila se je cesta na levo proti Dišniku.

Slaba cesta. V lepem še, še, ali v grdem joj in pomagaj. Dasi ni pri nas hribov in cela okolica naliči lepi ravnini, vendar ni ona tako ravna, kakor se ti čini. Tu so mali jarki in klanci, a v deževnem vremenu voda v onih močvirnih dolinicah tako naraste, da so se že večkrat pripetile razne nesreče. Ne traja dolgo, da se prikažejo prve hiše dišničke, zakaj naseljenci napravljajo si jih najraje zunaj sela. V grmovju so žrgolele ptičice, v zrak se je dvigal gostoleči škrljanec, veterc je lahko majal še zeleno ozimnino, a tam doli na drugi strani belile so se v hribu dve bele cerkvice, prva unijatska, a druga bolj gori pravoslavna. A v vijugasti črti, kakor kača porazvrstila so se prijazne hišice. Bilo mi je neizmerno ugodno. Ko smo se pripeljali do krčme Nikole Bogdanoviča, zavila se je še bolj slaba cesta navkreber, kjer so se porazvrstila še skoraj nedodelane hiše najnovejših naseljenikov. Konjiča sta jedva korakala.

Sicer ne sprejemajo tako slovesno sv. obhajila po teh krajih, kakor po moji domovini in marsikrat sem bil zaradi tega zelo žalosten, vendar moram priznati, da sem bil zelo vesel, ko so celo pravoslavni postali in se po svojem običaju globoko naklonili presvetemu Telesu Jezusovemu.

Naposled se je cesta vila med vinogradi, kateri so nekaj rodili dobro kapljico, vendar sedaj že skoraj povsem opešali, dokler nismo naposled prispeli do zadnje hišice, kjer je voz obstal. Spoznal sem precej, da smo na mestu. Stopil sem z voza in korakal v hišo. Začudil sem se onemu siromaštvu in oni priprostosti. Hiša bila je sicer pod streho, vendar ni imela še niti oken, niti vrat, niti pregraje med vežo in sobo. Stene, katere bi imele biti lesene, bile so po nekod še povsem nedodelane, stropa ni bilo in precej hladen veter (prejšnjega dne je deževalo, a tudi je bila hiša na precejšnji višini) bril je od jedne strani na drugo. A tam na postelji ležal je moj Andrej. — — —

Kako se je spremenil. Lice bilo mu je upadlo, smrtno blede, oči steklene, le kosti so mu značilno venkaj štrlele. Brki so se mu vili okrog bledih usten, na dolgem vratu se mu je poznala vsaka kost, posebno pa ono Adamovo jabolko. Sraja mu je bila razpeta, prsi upadle, a preštel bi vsa rebra od vrha do doli. Andrej je bil vedno zagorele barve, a zdaj zdel se mi je še bolj črn. Siromak. Govoril je težko in počasi, udan v božjo voljo. Tolažil sem ga in pripravljaj na bližnjo smrt, zakaj videl sem, da mu ni rešitve. V kotu je pa plakala njegova Doka z materjo. Smilila se mi je. Ihtela je tiho in si z rutico brisala solze, katere so jej tekale iz zaplakanih, črnih očesec.

Oče sedel je zunaj in modroval, a takisto je sedel tudi kum Mihatovič na obrezan hrastov plod

in pa temeljita? Glasovitega zgodovinarja Pestya hočejo nadkriliti v redakciji uradnega lista, in vendar je znano kako je omenjeni Pesty poniževal Hrvatsko, kjer je le mogel.

Hrvatski sabor je mogel pa tudi pragmatično sankcijo sprejeti leta 1712 čisto neodvisno od Ogerske, kar je zopet najbolji dokaz, da je cesar Karol VI. ta zaključek sabora hrvatskega z veseljem potrdil. Kar trdi uradni list, da je le ona pragmatična sankcija veljavna za Hrvatsko, ki jo je sprejela v zajedniškem ogerskem-hrvatskem saboru l. 1723. ni nič drugega nego zavijanje historičnih dogodajev. Da ni Oggerska sprejela pragmatične sankcije, bila bi za Hrvatsko vendar le veljavna, ker je bil zaključek sabora potrjen. Taka pisava, kakor je omenjena, gotovo ne pospešuje domoljubja, marveč ga ubija. Tudi mi smo protivniki šovinizma, ali zlorabiti jasne historične dogodaje na tak način, vendar le ne gre. Saj imamo zunaj domovine že tako preveč sovražnikov, ki prežé na našo samostalnost, pa da si jo še mi sami podkapamo. S tako pisavo se pa tudi opoziciji malo škoduje, marveč se njeno stališče utrjuje, kar ni brez pomena, in če nima uradni list boljšega sredstva proti njej, težko bode vspel v svojem podjetju.

Politični pregled.

V Ljubljani, 25. novembra.

Mladočehi. Glavno glasilo Mladočehov se je odločno izreklo proti skupnemu postopanju z moravskimi Staročehi nasproti vladi, ker to bi le utrdilo zaupanje prebivalstva do Staročehov. Sedaj je popolnoma jasno, da Mladočehom ni na tem, da bi morda omajali stališče sedanji vladi, sploh ne na tem, da bi res kaj dosegli, ampak hočejo le popolnoma spodriniti Staročeha. Zato pa baš sedaj, ko bi bilo toli potrebno, da bi Čehi bili složni, zopet začnajo boj proti Staročehom. Vidi se, da je vse njih pisarjenje za vzajemno postopanje vseh avstrijskih Slovanov bilo le pesek v oči. Prav imajo „Moskovskija Vjedomosti“, ki pravijo, da boče moravska mladočehska stranka kriva, ako ne pride do obče slovanske koalicije proti vladi, ker se nečejo spraviti s Staročehi. Njih tudi zadene odgovornost za vse nezgode, ki vsled tega zadenejo avstrijske Slovane.

Levica. Načelnikom levičarskega kluba je voljen dr. Heisberg, njegovim namestnikom pa grof Kuënbürg. Načelstvo pa ima v vsem pet članov, dočim je poprej imelo samo tri. V tesnejšo zvezo mislijo levičarji stopiti s Coroninijevim klubom, da tako dobi koalicija nameščenje za iz Hohenwartovega kluba izstopivše poslance. Levici je namreč mnogo ležeče na tem, da se obdrži koalicija. Levičarji so jedina stranka, ki je povsem zadovoljna z novo vlado. V vseh drugih klubih so se proti vladi izrekli večji ali manjši pomisleki. Ta zadovoljnost levičarjev pač ne more vzbujati nam nobenega zaupanja v novo vlado. Levica mora pač biti trdno prepričana, da boče pravi vodja novi vladi Plener.

Gospodska zbornica. Sprememba vlade vpliva že na strankarske razmere v gospodski zbornici. V gospodski zbornici so tri stranke. Konservativna pod vodstvom kneza Schwarzenberga, srednja stranka pod vodstvom kneza Metternicha in liberalna stranka pod vodstvom kneza Schönburga. Srednja stranka se je osnovala še le pod grofom Taaffejem in je navadno podpirala vlado. To stranko je grof Taaffe mnogokrat rabil proti levici. Konservativna stranka ima kacic 70, liberalna nad 50 in srednja stranka nekaj nad 40 članov. Drugi člani zbornice so divjaki in se malo udeležujejo sej. Ker se nova vlada bolj nagiba na liberalno stran, se srednja stranka, katera je sestavljena iz vladnih kimonovcev, pridruži levici, ki bode v gospodski zbornici potem imela večino, če tudi se ne imenuje noben nov član. Časopisi pa že poročajo, da bode v kratkem imenovanih kacic 12 novih perov, ki bode seveda vzeti izmed levičarjev. Prememba, ki se napravlja v gospodski zbornici, pač tudi jasno kaže, da nastopa doba liberalizma.

Truplo grofa Hartenaua bode torej počivalo na Bolgarskem. Spremljala ga bodeta v Bolgarijo brata Henrik in Franc Jožef Battenberška. Na meji bode vojaki s streljanjem iz topov in pušk vsprejeli mrliča. V Sredci bode jako slovesen mrtvaški sprevoz. Udeležila se ga bodeta dva polka pešcev, polk topništva in polk konjice. V Sredci pridejo vsi divizijski poveljniki s svojimi pobočniki in več drugih častnikov. — Neki hesenski list hoče vedeti, da so ruski car in veliki knezi izrekli brzojavno svoje sožalje njegovi materi vdovi princesinji Battenberški povodom smrti njenega sina. Drugi listi pa nič ne vedo o tem, zatorej tudi stvar ni še prav gotova, če tudi bi to bilo le spodohno, ker je pokojnik bil v bližnjem sorodstvu z ruskim carjem.

Španija in Maroko. Na Španjskem že vlada velika nevolja, da se vojska z Maročani tako na dolgo vleče. Španjski poveljnik ima v Melilli 30 batalijonov in nad 100 topov. Časopisi raznih strank so nevoljni, da ne začne ofenzivno postopati. Premirje je tako le navidezno. Maročani ga ne držé in slednji dan pade kakšna sovražna kroglja, posebno po noči. Minoli teden je v Melilli igrala godba in mnogo občinstva je bilo zbranega. Nakrat začno kroglje ljudem žvižgati okrog glav. Nekaj Maročanov se je bilo približalo mestu in začeli so streljati na mirne ljudi. V nočni tmíni so se Maročani zopet umaknili. Sultan sam se tudi neki upira španjskim zahtevam. Odškodnine noče dovoliti nobene. Prebivalstvo bo pač skušal pomiriti, ali zato zahteva, da se podaljša premirje in da Španija opusti vsako grajenje novih utrdeb.

Razgled po slovanskem svetu.

Dom Matejkov.

Profesor M. Sokolowski je predlagal, da bi se kupil dom Matejkov v Krakovi in se naredil v njem

muzej posvečen časti nesmrtnega mojstra. Projekt njegov je našel prijazen odmev v celi deželi. Z vseh strani se vsipljejo za ta namen skladi. Knez Adam Sapieha je daroval 1000 gld., ravnateljstvo in uradniki deželne banke so zložili 472 gld., galicijska kreditna banka 250 gld.; z znatnimi svotami so prispeli tudi biskup tarnowski knez Lobos, profesor Sokolowski i. dr. Knez biskup tarnowski je izdal do duhovenstva svoje dieceze sledečo kurendo: „Spodobi se, častiti bratje, nad svežo gomilo, spominu našega mojstra, historika, v slikah pred naše oči slovečega zgodbe naroda poljskega, obrniti se do Vas in do vernega ljudstva našemu pastirstvu poverjenega. Spodobi se pozvati k molitvi za Jana Matejka, da bi Gospod življenja, v katerega je rajniki veroval, in to vero celo svoje življenje in vzlasti s pobožnim koncem pokazal, da bi mu dal spočiti v pokoju, po božjem tem znoju. Naj počiva v pokoju, po božjem tem znoju, on veliki, navdušeni, samotni! Prikladamo do Matejka te besede, ker je on za milost božjo živel in deloval v solncu ljubezni do domovine, katero je s svojimi deli proslavil. Iskreni historik domovine je gledal nánjo in se je oklenil z lepoto idealno, jej nezaužito slavo, od Skarge proroka našega do Rejtana. V tem je pokazal, da ne more miniti narod, kateri je dal Rejtana. Ima jih in jih bode imel. Staveč pred narod Devico Orleansko, je opominjal poljske žene, da morajo za rešitev domovine gojiti in živiti v svojih srcih idejale neskaženosti in svatosti, da bi se uresničilo, kar je pél pesnik: „O! nie zgineta jeszcze Ojczyzna!“ Od Vatikana in Dunaja začnši akademija krakovska in druge galerije hranijo s častjo njegova dela, in veliki ugledi gledajoč na nje kličejo: „To genij Matejkov!“. Pri tolikih spominkih slave Matejka smo uvažali za spodobno, sprejeti predlog profesorja Marijana Sokolowskega, da se zbirajo darovi za nakupljenje doma Matejkovega, in to misel priporočamo sedaj Vaši požrtvovalnosti, častiti bratje.“ Iz konfistorija biskupskega. V Tarnowu, dné 12. listopada l. 1893. Ignacij, biskup. Knez Stanislaw Walezyn'ski, generalni vikar. kancelar.

Cerkveni letopis.

Slavnost v goriškem osrednjem semenišču.

Iz Gorice, 23. nov.

Na praznik sv. Cecilije dne 22. t. m. je zborovalo v goriški bogoslovni akademiji društvo za ustanovitev katoliškega vseučilišča. Pri tem je sodelovalo muzikalno društvo „Carolina“ in tamburaški zbor. Namerjavala se je čisto domača zabava in se torej ni vabilo drugih gostov kot čé. duhovščino iz mesta. Toda prijazen slučaj je nanesel, da je prišel isti dan v Gorico Njega prevzvišenost škof tržaško-koperski monsignor J. N. Glavin a, kateri je drage volje s prevzvišenim metropolitom počastil zborovanje.

Po vsporedu je najprej pozdravil sl. občinstvo č. g. Fr. Knavs, rekoč, da se je odbor potrudil

in povžival skromni zajuterk, katerega so mu bili pripravili.

Po končanem opraviu prisedel sem tudi jaz k njima. Bilo je tako ugodno na onem obronku hriba. Tja v daljini se je videla naša župna cerkev, od nje razprostirala se je ravnina tja do lepih daruvarskih gor, katere so se po dežju povse točno razločevale, a iz vaških hišic vzdigoval se je dim, kateri se je vedno bolj razgubljeval v čistem zraku. Od nekod čula se je pastirska pesem, dolu v selu lajal je pes, po zraku je letal rumeni metulček, vse je dišalo od svežosti, le notri v sobi vzdihal je zamolko bolnik in ihtela njegova mlada žena. Tolažil sem ju, kolikor se je dalo, šel zopet k bolniku, kateri mi je stiskal roko in me gledal tako milo, vendar tako stekleno, kakor da se hoče na veke od mene posloviti. In poslovil se je, saj sem videl, da ga gledam zadnjič. Šel sem zopet na voz in oddrdrali smo proti domu. Solnce je pa toplo sijalo in našlo zadnjo še tako skrito roseko kapljico in jo povleklo k sebi v višavo, da si z njo, z leskečim biserom, okraši rumeno glavico. — — —

* * *

Umrl je, saj sem znal. Še kakih pet, šest dnij se je mučil in po njem je bilo. Vozil sem se zopet v Dišnik, da spremljam Andreja zadnjič do hladnega groba. Žalostna pet!

Bilo mi je res milo. Kum Mikatović pripovedoval mi je po potu, kako je umiral ubogi Andrej. Prosil je vse za odpusčenje, priporočil se v pobožno

molitev, in potem pozval k sebi svojo Doko in jo poljubil, a ona njega. Čudih sem se temu, zakaj med prostimi ljudmi se kaj takega redko najde, in morebiti vi sami ne bode te verjeli, češ, da sem jaz to zaradi lepšega napisal, pa vendar je tako. Sirotica saj ni ničesar ugodnega pri njem vžila. Prišla je v siromaštvo, še morda v večje, kakor ga je imela domá, a moralo jo je tudi srčice boleti, ko je videla, kako se muči njen mož precej prve dni po svatbi, kako gine od dné do dné, in kako jej naposled v njenih rokah umré. Onesvestila se ni, kakor bi se kaka mestna gospa ali gospodičina, in kdo vé, če ni bila njena žalost globokejša in resničnejša, kot je žalost onih.

Bil je zopet lep dan. Pred hišo se je zbralo dosti pogrebcev, bili so naši in pravoslavni. Popeval sem pogrebne molitve in glas se mi je tresel. A ko sem zopet šel na voz in zapél „Miserere“, žalil sem v resnici za ubogim Andrejem. Zvon ni zvonil, ker nimajo našega zvona v Dišniku, izmenjevalo se je le moje jednolično petje z jokom pogrebcev. „Jokanje“ redko kedaj manjka v naših krajih. Tudi sedaj sta jokali žena in sestra za Andrejem nekako tako-le v dolgem, zategnjenem plaču:

„Andrijo mili brate,

Što ču ja sirota bez tebe?

Andrijo što ču sade,

Kako smo liepo živjeli,

Pa se na brzo razstali.

In zopet:

„Mili brate što si uradio,

Što si nas tužne ostavio?

A tko će meni sad dat za kruh,

A tko će meni sad drva vozit,

Kad tebe ne bude brate,

Joj, a joj što ču sade.“ itd.

Težko je vse zapisati, kako ječejo in kaj vse ob takih prilikah ne pojó. Večkrat ni v tem prave žalosti, ali ob tem pogrebu sem vedel, da jima gre od srea, ko sta sedeli na krsti in roke vili in plakali. Sprevoz se je počasi pomikal skozi vas, ljudje so brez razlike vere stali po dvoriščih, križali se in molili za dušo milega pokojnika. Bog mu daj duši lahko!

Prišli smo naposled, ko je bilo solnce že visoko na nebeškem obzorju, na župno pokopališče. Ne vém, zakaj, ali naše pokopališče mi je zelo povšeči. Za cerkvijo je mala dolinica, a onkraj nje vzdiguje se prostrano pokopališče. Sicer nima, Bog zná, kako slavnih spomenikov, ali oni mali hrastov gojzdiček, kateri se precej za njim prostira, še bolj godi človeškemu očesu, kot oni spomeniki. In krilati gojzdičevi prebivalci vedno prepevajo lepe pesmi onim, kateri ondi mirno v Gospodu počivajo.

Izročili smo ga hladnemu grobu, pomolili se vnovič za njegovo dušo. Zbralo se jih je mnogo na grobu, posebno pa ženskega sveta tam od cerkve. In po pogrebu stikale so glave skupaj in govorile: „Glej, kdo bi si mislil, hitro je šel. Bodi mu zemljica lahka!“

Tako je. Ne dneva, ne ure . . .

združiti utile dulci. Na to je tajnik č. g. A. Klun prečital lepo sestavljeno poročilo o razvoju društva v dveh letih obstanka. Po tem pa je zasviral v prvič letos domači orkester odlomek iz Smetanove op.: „Prodana nevesta“. Pri tej točki in pri naslednjih dveh, ki so se jako fino svirale, je občinstvo s toliko večjim veseljem pozdravljalo svirajoča gospode, ker nismo mislili, da spravi „Carolina“ tudi letos orkester na noge. Vivat sequens! Ravno tako simpatično se je sprejel tamburaški zbor: „V boj“ iz op. „Zrinjski“.

Slavnostni govor v slovenskem jeziku je imel č. g. Fr. Knavs, ki je razvijal vodilno misel: da je brezversko šolstvo krivo, da nimamo katoliških lajkov delujočih v javnem življenju. Zato pa je šolsko vprašanje prvo kulturno vprašanje pri vseh narodih. To zavest goji v bogoslovnici akademično društvo.

V lepi italijanščini in z iskrenim navdušenjem je č. g. J. Bronzin dokazoval, da je krščanstvo upanje in čast človeštva, odpad od krščanstva pa privede narode v ponižanje in barbarstvo.

Tudi pesni 1. Vilharjeva „Naša Zvezda“ in 2. Sinico „La scoperta dell' America“ so se peli točno in mogočno (okolu 40 pevcev). V prvi je nastopil prijatelj naše bogoslovnice znani tenorist č. g. A. Cink (predsednik „Caroline“). Častitamo tudi g. pevovodju, ki je v prvič nastopil in pokazal svojo spretnost.

Najbolj je pa zadel odbor željo gg. bogoslovcev in sl. občinstva, da je naprosil preč. g. dr. Mahniča kratkega nagovora ob koncu slavlja. Če prav obložen z delom, se blagi gospod ni branil, videč iskreno željo bogoslovcev. Govoril pa je prepričevalno in navdušeno o važnosti znanstvenih načel v življenju narodov in o svobodi znanosti, ki je zdaj podržavljena. Spodbujal je gg. bogoslovce, naj se ne dadó motiti od nikakoršnih praznih ugovorov. Posebno je govornik pobijal krive sodbe o nas, da ne ljubimo naroda in da nismo zvesti Avstriji. Kdor čita razprave dr. Mahniča v „Folium“ in v „Rimskem Katoliku“, ni slišal nič novega, ali vendar je živa beseda govornikova tako prevladala občinstvo, da mu je ob koncu demonstrativno ploskalo, dokler se je skromni gospod še enkrat zahvalil občinstvu.

Na to je pa Njega prevzvišenost knez-nadškof izrazil svoje veselje, da je mej bogoslovci cerkven duh, kar je spoznal iz navdušenja, s kojim so sprejeli lepe besede dr. Mahniča. Izrekel je svojo srčno željo, naj bi bogoslovci v tem duhu napredovali in vstrajali, ker naša naloga je v teh zlobnih časih hrabro braniti cerkvene pravice.

Prevzvišeni gost monsignor J. N. Glavina je še dostavil: Nauki gospoda profesorja naj vam bodo vodilo v bogoslovnici in v javnem življenju.

Vse občinstvo je z velikim veseljem in spoštovanjem sprejelo besede prevzvišenih nadpastirjev. — Bog ohrani in očvrsti v katoliški mladini sv. navdušenje za katoliško cerkev.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 25. novembra.

(Deželnega glavarja štajerskega namestnik), dr. Fr. Jurtela, se je odpovedal temu dostojanstvu. Najbrž, da se je to zgodilo zaradi oistre nemške sape, ki v zadnjem času zopet prav ledeno brije čez slovensko spodnje-štajersko pokrajino.

(Jugoslovanska filologija na graškem vseučilišču.) Slavnoznani slovanski jezikoslovec dr. V. Oblak prične prihodnji teden na graškem vseučilišču svoja predavanja, in sicer dve uri na teden o „uvodu v staroslovensko slovnico“ in jedno uro o „pregledu slovanskega jezikovnega sveta s posebnim ozirom na Jugoslovane“.

(Iz Novega Mesta): V nedeljo, 19. t. m. zvečer so predstavljali tukajšnji katoliški rokodelski pomočniki v svojem društvenem domu igro „Občinski tepček.“ Ako pomislimo, da pomočniki nimajo veliko prostega časa, v katerem bi se utegnili učiti igre, pohvaliti jih moramo, da so se je tako dobro naučili in jo tudi res izvrstno predstavljali. Občinstva je bilo silno veliko, ki so opetovano z burnim odobravanjem pohvalili igralce. Kaže se vedno bolj, da je ta kat. rokodelski dom še premajhen. Zato ga bodo v prihodnjem letu razširili in priredili v njem tudi toli potrebno dijaško kuhinjo. Katoliško rokodelsko društvo se bo potem veliko lažje razvijalo in delovalo. Že

sedaj šteje primeroma jako veliko članov, sčasoma jih dobi še več. Leto za letom prirede pomočniki kako predstavo, ki privabi vselej mnogo občinstva. Zadnja igra s tombolo vred je prinesla 70 gl. dohodka. Ako bo društvo še v bodoče delovalo tako složno, kakor deluje sedaj pod načelnštvom g. prof. dr. Marinkota, pričakovati sme lepih uspehov. Bog blagoslovi pošteno rokodelstvo!

(Sv. Ceciliji) v čast je jutri v mestni farni cerkvi sv. Jakoba v Ljubljani ob 9. uri velika sveta maša. Istotako se dan praznuje pri zjutranji in popoldanski službi božji.

(Novo društvo.) Visoka c. kr. vlada je, kakor smo že omenili, z odlokom z dne 18. nov. 1893, št. 14.471, pravila „društva za zgradbo zavetišča in vzgojevališča v Ljubljani“ za pravno-zanemarjeno deško mladino po Kranjskem blagovoljno odobrila. Društvo bo imelo v kratkem svoj občni zbor. Rodoljube ter mladinske ljubce, katerim je blagor zanemarjene mladine ter občna korist pri srcu, društvo najuljudniše vabi k pristopu. Vstopnina se lahko tudi pismeno naznanja društvenemu tajništvu v Vodnikovih ulicah št. 2 v Ljubljani.

(V samostojno župnijo) povzdignena je duhovnija Buda na Vipavskem.

(Po celjski volitvi.) Da pa v bodoče dosežemo lepši vspeh, treba, da brez usmiljenja grajamo vse napake male in velike, ki so se godile ob zadnji volitvi. Izid v Savinjski dolini bil nam je že naprej znan. To je ono korenito, neupogneno jedro naših volilcev. V tej skupini, ki leto za letom, če prav nima upanja zmage, vedno prihaja na volišče ter rešuje našo — čast. Slava tacim možem, tacim volilcem! Ob zadnji volitvi presenetili so nas še s to prijetnostjo, da niti Gornjigrad, niti Ljubno in Mozirje, ki so oddali vkupe 134 glasov, niso imeli nobenega glasú za nasprotnega kandidata. Zdaj pa naj vstane v Gradcu veliki govornik adjunkt Wokaun in naj pove, da on zastopa samo Nemce. Lepo so se držali tudi Zalčani. Prepričani smo, da bodejo ti vrli Savinjščani nam tudi v bodoče ostali zvesti in, da bodejo pri prihodnji volitvi, ko bomo resno vse sile napeli, da zmagamo, oni zopet vse, do zadnjega moža spravili na volišče. Od ostalih volišč veselili smo se napredka v Sevnici, kjer je toliko šuma delal dr. Kautschitsch; lepo napredoval je tudi Vojnik. Z izidom v Celju samem nismo nezadovoljni, dasi priznamo, da bi se bilo lahko mnogo več storilo. Vendar, kdor pozna neizmerno težavne naše razmere, ta mora biti z napredkom od 23 na 60 glasov zadovoljen. Seveda so nekateri volilci besedo požrli, drugi šli nasprotno volit in sramovali smo se, ko se je celo več ur daleč pripeljal slovenski župan, da je v Celju oddal glas za nemškega ali bolje nemškutarskega kandidata. Naprijetno nas je iznenadilo poročilo iz Brežic. Res ni bilo dobro, da naš kandidat ni imel v Brežicah volilnega shoda; njegova krivda to ni bila; mož je storil popolnoma svojo dolžnost, pa časa mu je zmanjkalo. Vendar v taci krajih, kjer imajo Slovenci inteligentno vodstvo, bi vsaj pričakovali, da se stori narodna dolžnost. Ta pa ni storjena, če se volitev — zamudi. To bi morali videti nekatere naše volilce, ki so prihajali ob 9. uri na volišče, pa so čakali po 2 uri, da so oddali svoj glas. Taka zločnost ni častna in mi bi bili brežičkim Slovencem privoščili, da bi čuli izjave celjskih Nemcev, ko je prišel dotični telegram. Druga velika napaka je bila ta, da se je zmaga izjavila že naprej od nekaterih strani za nemogočo. Temu pa ni tako. Ako bi mi razvijali ono žilavo, neumorno in vsestransko agitacijo, s katero so se borili naši nasprotniki, ki so tirali na volišče vse: podložne obrtnike, najemuške, bolnike in uradnike, ki so pobrali pooblastila do malega od vseh žensk in teh je v Celju z volilno pravico okolu 60, tedaj bi tudi mi, če prav z malo glasovi zmagali. Težko je biti se z armado, ki gre v boj brez upa zmage. Med 881 volilci večina 223 glasov nema velicega pomena, ali agitacije, organizacije, delavnosti trebs. Mej onimi 60 volilci, ki so šli v Celju z nami ni nobenega bojazljivca, nobenega pregovorjenega, to je ona stara garda, ki se nikdar ne uda. Kaj pa je šlo vse v boj zoper nas? To so vam bili obrtniki, ki žive samo ob slovenskem kruhu, trgovci, ki od Nemca groša ne zaslužijo in vsi ti ne iz nemškega prepričanja, ampak iz samega strahu pred nasprotnimi agitatorji. To delovanje treba paralizirati in v tem delu nas mora podpirati slovenska okolica. Mi nikdar ne pridemo do konca, če bodejo celo zavedni narodnjaki podpirali le naše nasprotnike. Tu mora

veljati geslo: poprašuj najpoprej za narodnega obrtnika in trgovca in le v skrajni sili obrni se drugam. Čemu redite renegate? In s tacimi se imamo boriti, kajti mej vsemi 359 celjskimi nemškimi volilci ni bilo 100 nemških imen.

(Znameniti volilci.) Pri zadnji deželnozbornski volitvi v Celju so Slovenci izmed Wokaunovih volilcev posebno zanimali sledeči: dr. K. Gelingsheim, nekaj kandidat narodne stranke. On je sedaj provizorično v Šoštanju ter se je nalašč pripeljal iz Šoštanja v Celje k volitvi. Valentin Rušnik, narodni župan iz Žreč pri Konjicah, ob enem hišni posestnik v Celju, se je tudi nalašč pripeljal iz Žreč k volitvi. Dr. Wokauna je tudi volil Anton Skoberne, gostilničar „pri zamoreu“ (Moren); posebno potrudil se je za nasprotnike g. Florijan Bayer, gostilničar na žalski cesti. Proti Slovencem so tudi vsi celjski mesarji razen g. Strausa in mnogo obrtnikov slovenske narodnosti.

(„Delavec“), le-to najnovejše socijalno-demokratsko glasilo, ki bajé zastopa interese slovenskega delavskega ljudstva, zaletava se v zadnji (drugi) šte-na uprav brezoziren način v sv. Očeta, in v feulletonu na neumrljivost človeške duše. Zató da imajo naročniki tudi kaj za „Erbauung“ in sploh nekaj, kar pospešuje prebavo, dokazuje se med drugim tudi da so nemški lažiliberaleci „farje v mišljenji, farje v besedi in farje v metodi“ ter da so sploh identični — čujte in strmite — z jezuviti! — Mi od „Delavca“ seveda nič družega pričakovali nismo, kot da se bode robato zaganjal v vero in duhovščino: saj izborne učitelje v tem imajo njegovi sotrudniki v gospódi iz Narodne tiskarne, kjer se „Delavec“ tiska. V zadnji številki pokazal je listič popolnoma jasno svoje nenarodno, brezdomovinsko stališče. Svojim očem nismo verjeli, ko smo čitali, da se tiska brezdomovinski, nenarodni „Delavec“ v Narodnej tiskarni, v tem eminentno-narodnem (!?) zavodu, na akcijskej podlagi! No, naposled smo se seveda spomnili, da je narodnost lahko včasih tudi samó umno-izbrana etiketa, pod katero se lahko mirno udriha po klerikalnih „brezdomovincih“, ter da je absolutno-narodnim lastnikom Narodne tiskarne v praktičnem življenju visoka dividenda vsaj toliko vredna kot abstraktna „absolutna“ narodnost.

(Odbor „Zaveze gasilnih društev za Kranjsko“) ima jutri, nedeljo, 26. nov. t. l. ob 2. uri popoldne v društveni sobi svoje zborovanje, h kateremu so vabljeni ljubljanski in unanji odborniki.

(Zamude vsled včerajšnjega snega) imeli so poštni in brzovlaki z Dunaja, po več kot jedno uro, temu nasproti pa tržaški vlaki nobene, ker po Notranjskem in Krasu ni padlo toliko snega.

(Poduk v risanju.) C. kr. ministerstvo za uk in bogočastje je dovolilo na tukajšnji višji gimnaziji posebnega asistenta za risanje, dokler imajo risarski kurzi nad 30 učencev.

(Obrtna nadaljevalna šola) se je ustanovila v St. Vidu nad Ljubljano. Obiskuje jo do 100 rokodelskih vajencev.

(Razpisane so učiteljske službe) na novih dvo-razrednicah v Kropi, Srednji vasi in v Begunjah do 6. decembra t. l.

(Iz Rovt.) dne 24. novembra: Po naših Rovtah danes silno mete, kakor za stavo. To je drugi sneg. Kaže vse, da bo huda zima. — V sredo dne 22. t. m. umrla je v rovtarski tati najstarejša oseba, neka žena 90 let stara, Češmulja z Praprotnega brda. Padla je raz peč in se ubila. — Naša pošta ima obilo posla. Prebivalci rovtarske, vrhovske in završke fare so s pošto jako zadovoljni, pa tudi poštna hranilnica dobro napreduje!

(Na Vatevljah) je umrl učitelj Martin Kosič v 58. letu svoje dobe. Pokojnik se je šolal v Idriji in je bil vedno veren mož. Mladini je bil lep izgled s svojo pobožnostjo, ljudem priljubljen s svojim prijaznim obnašanjem, zato ga bodo vsi težko pogrešali. Lahka mu bodi zemljica!

(Dalmatinske novice.) V Zadru biva že nekoliko dnij oddelek vojne mornarice pod poveljništvom nadvojvode Stefana. — Preteklo nedeljo je bil neki mesar Puntelli ubil mornarja tega oddelka zato, ker je hrvatski prepeval! Kedo je moralno za to nečloveško dejanje odgovoren? Mar ne tisti, ki bi radi vse Hrvate v žlice vode potopili? — Čitalnica na Korčuli, ki se je dosedaj imenovala „slovanska“, je spremenila svoje ime v „čitalnica hrvatska.“ To bi se že zdavna moralo zgoditi, ker Srbi tiste čitalnice, ki se nazivljejo „slovanske“, imajo za — srbske.

(Zasluge za reveže in delavce) v zimski dobi donesel je že v precejšnji meri včerajšnji sneg, in sleherni si bode zaslužil par krajcarjev z nalaganjem in vožnjo, kdor ni „premzel“. O prvem tem snegu je šlo snazenje ulic kaj naglo od rok, a tudi posamezni hišni gospodarji in gospodinje imajo skrbeti za to, da bode tročar jutraj o pravem času očiščen nesnage.

(O razmerah v berolinskih tiskarnah.) „Volkszeitung“ pripoveduje, da je dal neki oče svojega sina učiti tiskarstva pri tiskarju B., in se ne malo začudil, ko je deček v kratkem času ostudno govoril, akoravno je bil popred prav priden. Sviri svojega sina in pri tej priložnosti izve v svoje veliko začudenje, da se vsega tega uči v tiskarni. Oni tiskar je namreč tiskal tudi nenravne spise s podobami in deček je stavil črke. Seveda je oče zahteval, da se pogodba zastran sinovega izučenja razveljavi, s čimur pa tiskar ni bil zadovoljen. Oče je izročil stvar sodniji, kjer se je zvedelo, da ima tiskar razun faktorja in jednega starejšega črkostavca še 13 dečkov-učencev. Pogodba se je razveljavila. Vsi boljši listi so za tem zahtevali, da se izda postava, koja bi prepovedovala sprejemati učence tistim tiskarnam, kjer se tiskajo nenravni spisi. Vladni list „Berl. Pol. Nachrichten“ je odgovoril, da vlada zahtevo odobrava in da bode postopala, kakor je v sličnih stvareh že storila. Prepovedala bode dajati tako delo mladim ljudem in — to bode vse. Radikalno sredstvo bi bilo prepovedati sploh tiskanje umazanost in pravnost bi se povzdignila kakor pri mlajših, tako pri starejših ljudeh.

(Tudi le slučaj?) V Marijini cerkvi v Bochumu so popravljali prejšnji mesec oder pod zvonovi. Med delavci je bil tudi neki socialni demokrat iz Hamburga, ki, hoteč menda dokazati, da je „vera zasebna stvar“, je poškodoval z dletom podobo križanega Zveličarja na zvonu, in sicer na glavi, na boku in kolenih. Kmalu potem je bogokletnik padel z odra ter se močno ranil na glavi, na boku in kolenih, in sicer tako, kakor je podoba poškodoval. Še sedaj leži v bolnišnici. — Ali je to slučaj ali kazen?

(Slika iz bodočega raja.) Kakor o niem socialni demokratje sanjajo. Takrat ko se bodo nauki socialnih demokratov razširili po celem svetu, takrat bode nastopilo življenje brez truda in težav, življenje — rajsko. Tu podamo majhno sličico iz prihodnjega blagostanja, posneto po Monakovskem „Arbeiterju“. Socialni demokratje na Saksonskem so si ustanovili svoja skladišča in konsumna društva, da ni treba delavcem kupovati pri kapitalistih — oderuhih. Takih društev je 68. Pri shodu so prišle na dan prečudne reči. Povsod se pri leh društvih mora delati 15 ali 16 ur na dan, in še čez, toraj ne samo 8, kakor socialisti zahtevajo! Ob nedeljah nimajo miru in plača je padla na tretjino, mestoma celo na polovico. „Pazuiki“, katere sicer drugod imenujejo „priganjače“, se vedejo proti delavcem tako surovo, da jim prepovedujejo i petje med delom, in vendar so isti njih tovariši! To bode „paradiž“ na svetu ko pridejo socialisti na krmilo!!

Društva.

(Pevsko društvo „Adrija“ v Bar-kovijah) vabi na veselico, katere bode v nedeljo dne 26. novembra v prostorih gostilne „Gospodarskega društva“ na Greti („Pri Ferlugi“). — Razpored: 1. S. Jenko: „Naprej!“, orkester. 2. Hladnik: „Deklici“, zbor s samospelom baritona. 3. ** „Pod-puri slov. narodnih napevov“, orkester. 4. Bendl: „Svoji k svojim“, zbor s četverospelom. 5. Čaibulka: „Stefanijina gavotte“, orkester. 6. Mašek: „Lovska“, zbor. 7. Verdi: Potpouri iz opere „Il Trovatore“, orkester. 8. I. pl. Zajc: „Davorija“, zbor s spremljevanjem orkestra. 9. a) Ploner: „V jasni noči“ (Nella notte serena), orkester. b) ** „Oj banovci“, orkester. 10. „Muteč“, veseloigra v ednem dejanju, poslo-venil D. Bole. — Začetek točno ob 5. uri popoldne. — Vstopnina k veselici za osebo 20 nvč., k plesu 50 nvč. Sedeži 10. nvč. Odbor.

50.000 goldinarjev je glavni dobiček ve-like inomoške 50krajcarske loterije. Častite čitatelje opozarjamo, da je žrebanje nepreklicno 6. dec. 1893.

Telegrami.

Dunaj, 25. novembra. Novi klub slo-venskih in hrvatskih poslancev izvolil je na-čelnikom dr. Klaič-a, njega namestnikom dr. Ferjančiča.

Dunaj, 25. novembra. Poljski klub je sklenil resolucijo, da bode vlado podpiral, če bode strogo varovala avtonomijo in če bode pravična vsem narodnostim.

Dunaj, 25. novembra. Zbornica po-slancev je izvolila Davida Abrahamovicza s 185 od 258 oddanih glasov drugim zbor-ničnim podpredsednikom. Poslanec Klaič je dobil 55 glasov. 14 listkov je bilo praznih.

Dunaj, 25. novembra. Ker je baron Chlumecky nekaj bolehen, predseduje danes zbornici poslanec Kathrein. Okrajno so-dišče v Kremsu prosi za izročitev po-slanca Schneiderja zaradi pregreška mo-tanja javnega miru. Hoffman interpeluje zastran vredenja plač državnih uradnikov. — Kathrein naznanja, da je Taaffe poslal predsedniku zahvalno pismo za skazano mu blagonaklonjenost. — Kaizl obžaluje, da se ne misli ozirati pri predstoječi volitvi družega zborničnega podpredsednika na opozicijo, izrazi željo, da bi se volitev vršila kot po-znejša točka dnevnega reda, da bi se do-seglo sporazumljenje o kandidatu opozicije. Kathrein ustreže tej želji. Zbornica preide k razpravi o vladni predlogi zastran podpore trgovski mornarici.

Gradeo, 25. novembra. Truplo grofa Hartenaua se je ob 7. uri zjutraj s pose-bnim vlakom odpeljalo v Sredec. Z mrličem peljali so se grof Erbach, Schönberg mlajši, Henrik in Franc Josip Battenberški, kabi-netni svetnik Menges, vse bolgarske depu-tacije in stari slugi Hartenauovi.

Rim, 24. novembra. V senatu in zbor-nici poslancev je Giolitti naznanil ostavko vlade in prosil, da se zborovanje odloži. Seja v zbornici je bila burna. Skrajna le-vica je napadala ministerskega predsednika

in finančnega ministra. Oba sta krepko od-govarjala.

Rim, 25. novembra. Kralj se je dopol-dne posvetoval o položaju s predsednikom parlamentarne preiskovalne komisije za bančne stvari. Moranijem,

Berolin, 24. novembra. V zbornici je huda debata o trgovskih pogodbah. Vsi po-slanci razven agrarcev so za trgovske po-godbe. Caprivi je agrarcem odgovarjal, da se po krivici pripisuje trgovskim pogodbam krivda za vse nezgode kmetijstva.

Pariz, 25. novembra. Finančni minister Peytral je menda že dal ostavko. Tudi mi-nistra Terrier in Viette sta odstopila.

Peterburg, 25. novembra. Giers se je zopet preselil v svoje stanovanje v minister-stvu vnanjih stvari.

Madrid, 25. novembra. Ministerski svet je sklenil, odkloniti vsako odlaganje operacij, od maročanskega sultana zahtevati, da takoj izvede vadržsko pogodbo, in naročiti gene-ralu Maciasu, da izvede vojni načrt.

Novi Jork, 25. novembra. Po došlih poročilih so v državi Santa Catharina brazi-lijske vladne čete premagale vstaše.

Bolgarija se hitro narodnogospodarski razvija. Sebranje se letos peča največ z gospodarskimi stvarmi. Sklepalo se bo o grajenju novih železnic, o povzdigi kmetijstva in rudarstva, o osnovi trgovskih zbornic in vredenju kmetijskega kredita. Vse to kaže, da je politično Bolgarija sedaj utrjena in zatorej sedaj lahko z vsemi silami deluje za gospodarski razvoj. 570 2

Umrlj so:

23. novembra, Adela Mihler, čevljarjeva hči, 10 dni, Hrenove ulice 16, bronhitis

V bolnišnici:

22. novembra. Marija Meglič, delavka, 42 let, jetika.

Tuji.

23. novembra.

Pri **Malču**: Oresnig, trgovec, z Dunaja. — Uhlmann, trgovec, in Kaszas, potovalec, iz Gradea. — Ebel, potovalec, iz Frankobroda. — Wohlfarth iz Trsta. — Weber s soprogo iz Starega Trga — Kopecky iz Beljaka. — Hanf, poštar, s soprogo, iz Kočevja.

Pri **Sonu**: Pick, Fried, Weismann, Neumann Julij in Josip, Goldstein, trgovci, z Dunaja. — Kemeny, trgovec, iz Kapošvara. — Blumenschein, trgovec, iz Vel. Kaniže. — Grossi, trgovec, iz Lyona. — Wortmann, trgovec, z Reke. — Leder, višji nadzornik, iz Gradea. — Ivan Globočnik, notar, s soprogo, iz Vel. Lašič. — Gubser, tovarniški ravnatelj, iz Bregence. — Gerba, c. in kr. polkovnik, iz Pulja. — Majdič iz Jarš.

Pri **bavarskem dvoru**: Jos. Fattur, trgovec z lesom, od Sv. Eme. — Jos. Perz, posestnik, iz Slovenje Vasi.

Pri **avstrijskem caru**: Jernej Pečnik, starinoslovec, s Krškega. — Schwab iz Gradea. — Schmeiler, fotograf, iz Trbiža.

Vremensko sporočilo.

Dan	Čas	Stanje	Veter	Vreme	Mokrine na 24 ur v mm
	opazovanja	zrakomera v mm	toplomera po Celziju		
24	7. u. zjut.	738.5	0.4	sl. vzh.	oblačno
	3. u. pop.	732.0	1.2	"	sneg
	9. u. zveč.	736.2	0.4	"	oblačno

Srednja temperatura 0.7°, za 2.2° pod normalom.

Alojzij Peršé

v Ljubljani

na Stolnem trgu št. 22 poleg rotovža

priporoča popolnoma novo, dobro izbrano zalogo

krojaških pripadlin, vsakovrstnega blaga za podklado,

najnovejša

v posamentih, baržunih, svilnih blagih, plišu, gumbah in nakitnih predmetih.

Posebne novosti

v čipkah, pajčolanah, šalih in pleteninah.

Modreci

pripoznano dober izdelek, preiskušeni kroj, vseh cen.

Bogati izber

trikotnega perila za moške, ženske in otroke, dobrih nogavic, dokolenk in obujkev.

Glacé in drugih rokovic, posebno dobre baže.

Zajamčeno dobro stoječe **moške srajce**, najbolji fabrikat, **ovratniki** in **zapestniki**.

578 1—1

— Velika izber —

kravat, hlačnikov, predpasnikov, zastorov, žepnih robcev itd.

→ Lepa mladinska knjižica! ←

Darilo o sv. Nikolaju in Novem letu:

POMLADNI GLASI

posvečeni
SLOVENSKI MLADINI.

II. in III. zvezek.

Uredil

ALOJZIJ STROJ.

Založili sotrudniki.
Tiskala Katoliška Tiskarna v Ljubljani.
1893.

Prodajo se v **Katoliški**
Bukvarni melko
vezan izvod po 20 kr.,
ilčno vezan po 30 kr.,
po pošti 5 kr. več.

Pismana naročila spreje-ma tudi **Alojzij Stroj**,
v ljubljanskem semenišči.

II. zvezka
je še nekoliko izvodov
ravno tam in po isti ceni
na prodaj.

→ Lepa mladinska knjižica! ←

Na prodaj je za zelo nizko ceno
dobro ohranjen, lep
pokrit voz
za enega ali dva konja,
z dvema, v potrebi tudi štirimi sedeži.

Kje, pové upravništvo „Slovenca“. 580 1

**Dva rokodelska
učenca**
išče ključavničarski mojster.
Kje, pové vredništvo našega lista. 562 4-3

Služba organista in cerkvenika

kateri bi bil za silo tudi učitelj, je izpraznjen. Takojšnji nastop je želeli.

Ponudbe župnijskemu uradu v Vodica. 575 4-4

Kot primerno darilce ob vsaki priliki priporočamo osobito preč. gg. katehetom:

Spominske podobice
petdesetletnice škofovanja
sv. Očeta LEONA XIII.

Dobivajo se v Katoliški Tiskarni in Bukvarni
100 komadov gld. 1.50.

Glasovita

radi svojega učinka, odlikovana radi svojih zdravilnih lastnosti z častno diplomom in zlato svetinjo na razstavi v Londonu in Parizu, z zlato svetinjo v Briselju in Tunisu. 324 22

želodčeva tinktura

G. Piccoli-ja, lekarja v Ljubljani

je vspešno dietetično sredstvo, katero krepi in zdravi želodec, kakor tudi opravi prebavnih organov izborna pospešuje.

Izpelovatelj razpošilja jo proti povzetju zneska v zabojih po 12 steklenic za 1 gl. 36 novcev, po 55 steklenic (zaboj tehta 5 kg) za 5 gl. 26 novcev. Poštnino plača vedno naročnik. Cena eni steklenici 10 novcev.

Zahvala in priporočilo.

Podpisani naznanjam slav. občinstvu, da bodem svojo obrt do sedaj v Špitalskih ulicah št. 7 z dném 1. decembra nadaljeval v

Kolodvorskih ulicah štey. 24
v Zoppitschevi hiši.

Zahvaljujem se svojim dosedanjim odjemalcem in naročnikom najtoplejšje ter prosim tudi za bodočnost izdatne naklonjenosti.

Dobival se bode

dvakrat na dan svež okusen kruh

istotako izvrsten ržen kruh, dalje različen kruh na vago po najnižjih cenah.

Pekel bodem tudi vsaki dan ob 7. uri domač kruh; na željo pošiljal ob poljubnem času kruh na dom. Velepoštovanjem

Jakob Velkavrh.

pekovski mojster.

577 3-1

Brata Eberl,

338 26-21

izdelovatelja napisov.

Pleskarska obrt za stavbe in mebelje.

Ljubljana, Frančiškanske ulice št. 4.

Prevzameta vsa v njih stroko spadajoča dela v mestu in na deželi. Dobra, fina dela, najnižje cene.

Premenjenje stanovanja.

Čast mi je javiti prečast. duhovščini in sl. občinstvu, da sem svojo

krojaško obrt
preselil

iz Kolodvorske ulice štey. 12 na

Sv. Petra cesto št. 16.

Ker mi bode i nadalje vestna skrb in dolžnost, postreči pošteno z dobrim delom in možno nizkimi cenami, usojam si tudi za bodoče naprositi prečast. duhovščino in sl. občinstvo, da mi ohrani isto zaupanje, katero mi je naklanjalo do sedaj.

Storjeno obleko imam vedno v zalogi za gospode in dečke, istotako tudi vrhne suknje za ženske (Damenmäntel und Jacken), suknjice za otroke, in raznovrstno perilo.

Odličnim spoštovanjem

Anton Presker,

krojač, v Ljubljani, Sv. Petra cesta 16.

3-3 566

Ivan Kregar

izdelovatelj cerkvenega orodja

v Ljubljani, Poljanska cesta 8
(polec Alojzijevešča) 74 9

se priporoča prečastiti duhovščini, slav. cerkvenim predstojništvom in cerkvenim dobrotnikom v najnatannejše in točno izdelovanje vsakovrstne

cerkvene posode

iz zlata, srebra ali druge kovine
po uzoreh ali lastnem načrtu.

Izvršeno blago pošlje dobro, varno
zavito poštine prosto. 23. 29 52-36

Solidne, zložne
močne in
čudovito cenene

stole

vsake vrste ponuja
prva kranjska tvornica

za upogneno pohištvo
samo iz napojenega masivnega lesa.

Jos. Verbič-a

v Bistri,
pošta Borovnica.

(230 52-31)

V letu 1838. v Trstu osnovana

c. k. privileg.

zavarovalna družba

RIUNIONE ADRIATICA DI SICURTÀ,

katero

generalnega zastopa pisarne

so

na Dunaju

53 12-6

v družbini hiši, mesto, Weihburggasse št. 4,

in katero v vseh deželnih glavnih mestih in znamenitejših krajih

avstro-ogerske države

zastopajo generalni, glavni in okrajni zastopi,

zavaruje po najnižjih cenah proti

požaru poškodbam pri prevažanju in po toči, dalje človeško življenje v raznih kombinacijah in proti zgubam pri najemnini vsled požara ali razpoka.

Glavni zastopnik v Ljubljani: IVAN PERDAN.

V. zvezek:
POVESTI

ANDREJ KALAN

je izšel ter se dobiva komad po 20 kr., po pošti
23 kr. v „Katoliški Bukvarni“ in „Katol. Tiskarni“
v Ljubljani.

Dobé se še II., III. in IV. zvezek.

Predzadnji
teden!

Inomostske srečke
à 50 kr.

Predzadnji
teden!

Glavni dobitok **50.000** goldinarjev.

(58 19-11)

Srečke à 50 kr. priporoča J.C. MAYER.

Kathreiner-jeva Kneipp-a sladna kava

z okusom navadne kave. Ta kava daje to nedosežno prednost, da se škodljivemu uživanju namešane ali s surogati pomešane navadne kave lahko odrečemo in dobimo okusnejšo, pri tem pa še zdravjšo in redilnejšo kavo. — **Neprekosljiva** kot dodaja navadni kavi. — **Pona-redeb** se skrbno izogibaj. — $\frac{1}{2}$ kilo 25 kr. — Dobiva se povsod.

Pristno samo v belih zavitkih s podobo župnika Kneippa kot varstveno znamko.

P. n.

Usojam si uljudno naznanjati, da sem dné 20. t. m. otvoril

Pred škofijo š.ev. 22 poleg mestne hiše

prodajalnico za pozamentirsko, drobno, tkano blago in za perilo.

Na podstavi dolgoletne prakse v tukajšnji trgovini, kakor tudi zveze s prvimi tovarniškimi tvrdkami mi je mogoče, da morem p. n. občinstvu z najnovejšim in najboljšim blagom po nizkih cenah postreči.

Za mnogobrojna naročila se z visokim spoštovanjem priporoča

Alojzij Persché.

574 4-4

Najprimernejša darila za vsako priliko so

švicarske žepne ure

kateré ima v največji izbiri v zalogi

France Čuden,
urar v Ljubljani,

Vélikí trg 25.

Po najnižji ceni dobé se tudi najraznovrstnejše

stenske ure, ure za dvo-rane in s stojalom, ure-budilnice itd.

Največja zaloga prstanov, uhanov, verižó, srebrnih in zlatih, vse po tovarniški ceni. 185 35

Popravila izvršuje točno pod jamstvom. — Ilustrovani ceniki so franko na razpolago. — Poštna naročila izvršuje obratno.

Zdravila za živino.

Skušena redilna štupa za živino,

za konje, rogato živino, ovce in prašiče itd.

Rabi se skoro 40 let z najboljšim vspehom večinoma po hlevih, ako živinó ne more jesti, slabo prebavlja; zboljšuje mleko in nareja, da krave dajo več mleka.

Zametek z rabilnim navodom vred velja le 50 kr., 5 zametkov z rabilnim navodom samo 2 gld.

Cvet za konje.

Najboljše mazilo za konje, pomaga pri pretegu žil, otekanju kolén, otrpnenju v v boku, v križu, otekanju nog, mehúrjih na nogah itd. Steklenica z rabilnim navodom vred stane le 1 gld., 5 steklenic samo 4 gld.

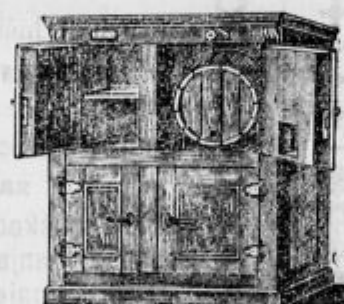
Ta zdravila za živino se dobijo v 203 33

lekarni Trnkóczy-ja

v Ljubljani zraven rotóvža

in se vsak dan s pošto razpošiljajo.

Najnižje cene
in
najboljše blago.

Najboljše in najceneje

kupuje se

železo, raznovrstna železnina, ce-ment, okove itd. pri

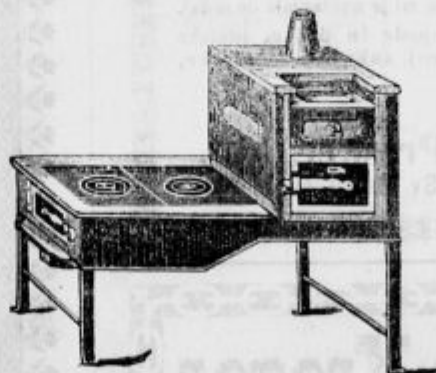
Andreju Druškoviču,

v Ljubljani

Mestni trg 10.

ZALOGA

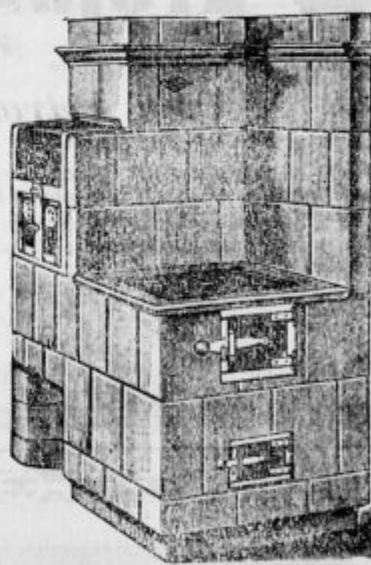
nagrobni križev, štedilnikov in njih posameznih delov, ledenic, finih žag itd. po najnižjih cenah.

Zaloga
železniških
šin
po
najnižjih
cenah.

Najnižje cene
in
najboljše blago.

Dunajska borza.

Dné 25. novembra.

Papirna renta 5%, 16% davka	97 gld. 25 kr.
Rebrna renta 5%, 16% davka	96 " 90 "
Zlata renta 4%, davka prosta	117 " 85 "
4% avstrijska kronina renta, 200 kron	96 " 10 "
Akcije avstro-ogerske banke, 600 gld.	996 " — "
Kreditne akcije, 160 gld.	339 " — "
London, 10 funtov strl.	125 " 55 "
Napoleonondor (20 fr.)	9 " 99 ¹ "
Cesarski cekini	5 " 97 "
Nemških mark 100	61 " 75 "

Dné 24. novembra.

Ogerska zlata renta 4%	115 gld. 60 kr.
Ogerska kronina renta 4%, 200 kron	93 " 90 "
4% državne srečke l. 1854., 250 gld.	144 " 50 "
5% državne srečke l. 1860., 100 gld.	160 " 50 "
Državne srečke l. 1864., 100 gld.	197 " — "
Zastavna pisma avstr. osr. zem. kred. banke 4%	98 " 40 "
4% kranjsko deželno posojilo	98 " — "
Kreditne srečke, 100 gld.	197 " — "
St. Genóis srečke, 40 gld.	68 " 50 "

4% srečke dunajske parobrodne družbe	137 gld. 50 kr.
Avstr. rudočega križa srečke, 10 gld.	18 " 50 "
Rudolfove srečke, 10 gld.	23 " — "
Salmove srečke, 40 gld.	70 " — "
Windischgraezove srečke, 20 gld.	60 " — "
Ljubljanske srečke	24 " 25 "
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	153 " — "
Akcije Ferdinandove sev. želez. 1000 gl. st. v.	2885 " — "
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	102 " 50 "
Papirnih rubeljev 100	132 " — "

Nakup in prodaja

vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd. Zavarovanje za zgube pri žrebanjih, pri izžrebanju najmanjšega dobitka.

Kulantna izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba

„MERCUR“

Wollzeile št. 10 Dunaj, Mariahilferstrasse 74 B.

Pojasnila vseh gospodarskih in finančnih stvaréh, potem o kursnih vrednostih vseh špekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni svéti za dosego kolikor je mogoče visocega obrestovanja pri popolni varnosti

naloženih glavníc.